

21.12.2023

Tıbbi Deontoloji ve Hekimlik Etiket Kuralları

Doç.Dr. Önder İLGİLİ

Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve
Etik Anabilim Dalı

ASET 2023

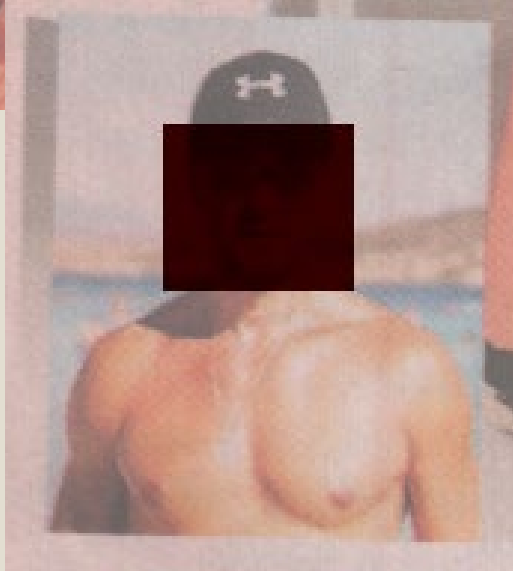
Sunum izleği

- Türkiye'nin fenomen doktorları. Bir pazar günü bir ulusal gazetenin ekinde hekimler...
- Deontoloji nedir?
- Etiket kuralları
- Hekimlerin kendilerine karşı görevleri
 - Dış görünüş
 - Moral ve psikolojik yetenekler
 - Akli ve kültürel yetenekler
 - Hekimliğin amacını vaktinde ve iyi öğrenmek
- Hekimlerin hastalarına karşı görevleri
- Hekimlerin meslektaşlarına karşı görevleri
- Hekimlerin emrinde çalışanlara karşı görevleri

Doktor, derdime bul bir çare!

Dergi kapağından fırlamış gibiler. Yakışıklılar, spor yapıyorlar, iyi giyiniyorlar... Instagram'da binlerce takipçileri var. Amaçlarının akıllardaki doktor klişelerini yıkmak olduğunu söylüyorlar. Hasta olmadığı halde onlara muayeneye giden genç kızlardan tutun da, sosyal medya üzerinden aldıkları ahlaksız tekliflere kadar, ilginç şeyler yaşıyorlar. İşte Türkiye'nin sosyal medyada dikkat çeken doktorlarının hikâyeleri...

Ameliyat ettiğim kadınların kocaları düşman gibi bakıyor

(42)

Hastanesi
Başhekim / Kulak-burun-boğaz
ve yüz estetik cerrahı
Takipçi: 40 bin 400

■ **iyim.** Hastalarımla mesleğime dair paylaşım yaparak dikkat çektim. Fark ettim ki ameliyatlarımı değil, özel hayatımı merak ediyorlar. Çünkü **'doktorlar gözlüklü, kel ya da şişman olur'** gibi bir imaj var. Oysa ben spor yapıyor, motor kullanıyor, yelkenle ilgileniyorum. Bu ilginç geliyor.

■ **'Seksi doktor'** sıfatından rahatsız değilim. **Vücudum emeğimin sonucu, paylaşmam normal değil mi? Evliyim, aile yaşantımı paylaşmaktan çekinmiyorum.** Burnunda bir şey yokken **"Siz ameliyat edin diye geldik"** diyenler var. Özellikle 45-50 yaş üstü kadın hastalarımın sayısı fazla. Kulaktaki kristaller oynadığında yapılan bir **egzersiz var; hastayı yatırıp kaldırarak kristalleri yerine oturtursunuz.** Bir gün odamın kapısını bir açtım, **10 kadın! Bir altın gününde paylaşımlarımı görüp onları da o şekilde tedavi etmem için gelmişler.**

■ **Ameliyat ettiğim kadınların kocaları bana düşmanmışım gibi bakıyor.** Instagram'dan ah-laksız teklifler alıyorum. Gay ve biseksüellerden de teklif geliyor.

Çok güzel bir detaysın

(30)

Devlet
Hastanesi / Acil servis doktoru
Takipçi: 49 bin 300

■ İyim, sosyal medyayı bir yıl önce aktif kullanmaya başladım. İnternet siteleri fotoğraflarımı haber yapınca popülerliğim arttı. Bakımlı, spor yapan ve hekim bir erkek ilgi çekiyor.

■ Hastanemiz yolu üzerinde. Yoldan geçenler beni görmek için hastaneye uğruyor. “Kızımız sizinle fotoğraf çektirmek istiyor”, “Çok güzel bir detaysın”, “Nasıl tıp okudunuz bu fizikle?” ya da “Okumanıza gerek yokmuş bu kadar” sözlerini duyuyorum. İnsanlar genelde şaşırıyor.

■ En büyük şikâyetim, çalınan fotoğraflarımla açılan sahte hesaplar. Bu yüzden spor yaparken koyduğum bazı karelerimi sildim.

Yetişkinlerin hepsi hastam olmak istiyor

28)

Hastanesi /

Çocuk diş hekimi
Takipçi: 6 bin 334

■ [Redacted], belki o yüzden Kıvanç Tatlıtuğ'a benzetiyorlar. Başta sadece gezdiğim yerlerin fotoğrafını paylaşıyordum, hesabım kapalıydı. Çocukları çok sevdiğim için ailelerinden izin alıp onlarla kareler paylaştım. Önlüklü fotoğraflarımı koyunca takipçim hızla arttı.

■ Yetişkinler "Biz de çocuk hastam sayılır mıyız" diye mesaj atıp muayeneye gelmek istiyor. Instagram'da beni gördükten sonra çocuklarını getirenler de çoğaldı. Kısacası, yetişkinlerin hepsi hastam olmak istiyor. Günde 100-150 mesaj alıyorum. Ya hastam olmak istiyorlar ya da birliktelik teklif ediyorlar.

■ Bir gece önce BBC hava durumuna bakıyorum ve takipçilere hoş görünmek için kıyafetlerime özen gösteriyorum. Oyunculuk teklifi gelirse doktorluğu bırakmam ama ikisini bir arada yapabilirim.

/27 2017

Her gün birçok ahlaksız teklif alıyorum

(37)

Nişantaşı'nda kendi kliniği var /
Diş hekimi
Takipçi: 30 bin 400

■ 2003'te Best Model'e katıldım, 2005'te fitness'la ilgilenmeye başladım. da doktorluk yaptığım sırada fizik şampiyonalarına katılıp üç defa Türkiye, bir defa Balkan şampiyonu oldum.

■ İnternetteki paylaşımlarıma, 'doktorların hayatı sıkıcıdır' klişesini yıkmak ve bizim de kendimize bakabileceğimizi göstermek için başladım. Beni önce spor hocası zannettiler ve özel ders talepleri geldi. Bunu engellemek için hesabıma 'Dr.' ibaresini koydum. Bu sefer ilgi daha da arttı. Doktorları takip etmelerinin sebebi sanırım başarılı olmaları.

■ Muayenehanemde hasta kontrollerini ücretsiz yapıyordum. Sonra dişlerinde problem olmadığı halde,

sadece beni görmek için muayeneye gelenler olduğunu gördüm. Talep arttı ve tedaviye ihtiyacı olan hastalara vakit ayıramaz hale geldim. Ben de muayenelerimi ücretli hale getirmek durumunda kaldım. Ama bir şey değişmedi. Hâlâ sadece beni görmek, fotoğraf çektirmek için gelenlerin sayısı çok fazla.

■ Instagram'dan her gün birçok ahlaksız teklif geliyor, bu durumu artık normal karşılıyorum. Fotoğraflarım başlarda kendi arkadaş ortamlarımda eleştirildi. Ama zamanla hasta sayımdaki artışı görünce onlar da bana hak verdi.

■ Film yapımcısı müşterilerim "Sen orta yaş jönüsün" diyor. Ama oyunculuk düşünmüyorum.

Beni görmek için ilaç içmiş

(26)

Kahramanmaraş Eğitim Araştırma Hastanesi / Acil servis hekimi / Takipçi: 38 bin 800

■ Kayıtlıyım. Yedi ay önce önlüklü fotoğraflarımı paylaştım, takipçi sayım 400'ken hızla yükseldi. Bence spor yapan bir doktor olmam şaşırttı.

■ Muayeneye gelen bazı genç kızların hasta olmadıklarını hal ve hareketlerinden anlıyorum. Bulgu olmasa da yine 'hastayım' diye geliyorlar. Bu, en çok gerçekten

hasta olup sıra bekleyenleri zorluyor.

■ Sağlamken "Kolum kırıldı" diye gelen bile oldu. Bir kere beni görmek için ilaç içmiş bir hasta geldi. Zehirlenme vakasıydı; bilinci yarı kapalı. Gözlerini açınca "Seni gördüm sonunda" dedi. İnsan hayatı bu kadar basit olmamalı.

21.12.2023

Beğenilmek hoşuma gitse de egomu etkilemiyor

(27)

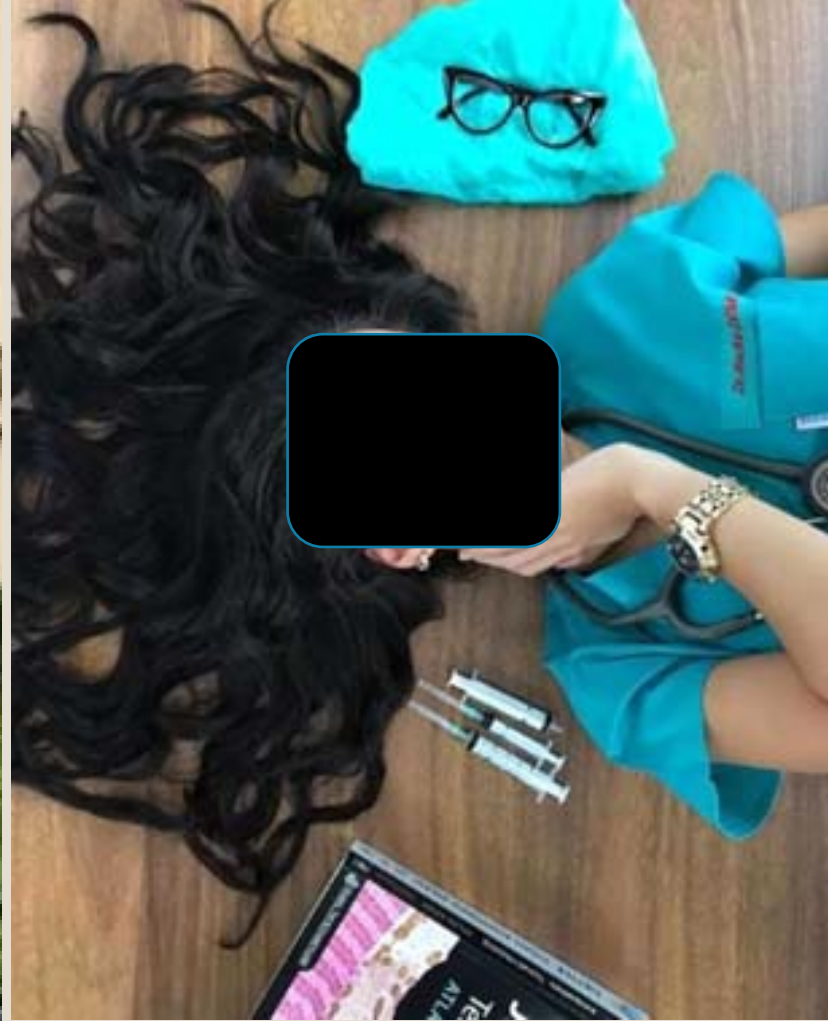
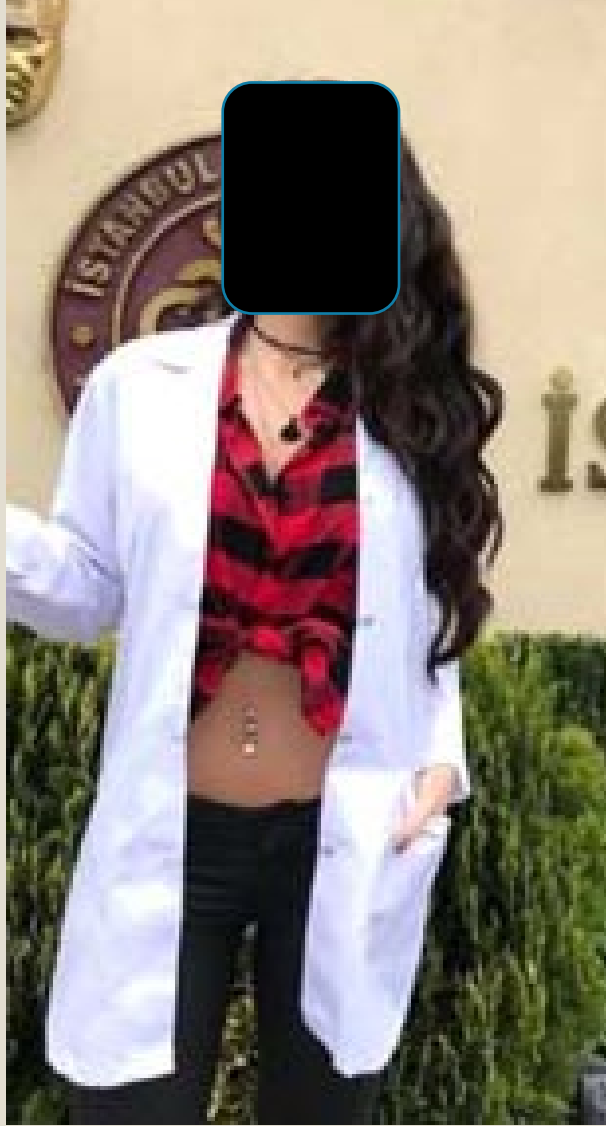
Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi /
Dahiliye doktoru / Takipçi: 26 bin 400

- Trabzonluyum. Sosyal medyada beğenilmek hoşuma gitse de egomu etkilemiyor. Orası gerçek değil, orada yazanlar da sadece rakam. Paylaşımlarımdaki amaç, hastalarımı spor ve diyetle özendirmek. Bazen kendi hastalarım ile bile spor yapıyorum.
- Mesajları fazla okumuyorum. Hoş olmayan yorum gelince fotoğrafı yoruma kapatıyorum. Hastaneyi arayan olsa da orada çok ciddi olduğum için etkilenmiyorum.

ASET 2023

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

teknoloji

Gören manken sanıyor!
Çapa Tıp fakültesinde okuyan...
Instagram'ın yeni fenomeni tıp fakültesi öğrencisi BD oldu. Tıp Fakültesi'nde eğitim görüp.... **BD'i görenler Tıp Fakültesi okuduğuna inanamıyor.**

Deontoloji

- Özellikle, gittikçe teknik aşamaların etkisinde kalıp, manevi bir çok değerlerin sarsıldığı bir ortam içerisinde, **Tıp mesleği mensuplarının çevrelerine her yönden örnek olmaları gerekir**ken Deontoloji, onlara yol gösterecektir.

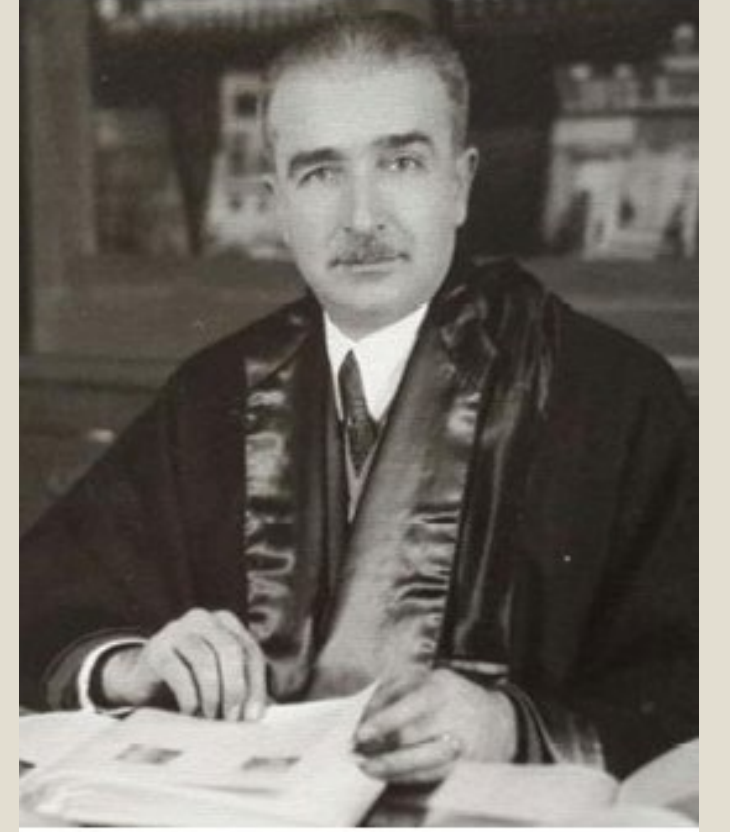
Prof. Dr. İlhami Nasuhioğlu (Diyarbakır Üniversitesi Eski Rektörü)

Deontoloji

- Deontoloji terimi Yunanca iki sözcükten “**Deontos**” ve “**Logos**” kelimelerinden köken almaktadır. Deontos görev, vazife, Logos ise bilim (bilgi) anlamındadır. Deontoloji **görev bigisi, mesleki davranış** ve **meslek ahlakı** anlamını taşımaktadır. (Şehsuvaroğlu 1975)27
- **Tıbbi deontoloji** hekimlerin meslek etkinlikleri açısından **uymak zorunda oldukları sosyal normları** (tutum ve davranış standartlarını), ödev ve yükümlülük olarak onlara tanıtan “normatif bilgiler” topluluğudur. Bu özelliği ile **mevzuata** girmiş olan ve olmayan kuralları, **töreleri, ahlak kaidelerini, etiket kurallarını** içeren bir bilgi bütünüdür. (Göksel, 1986)2

Deontoloji

- Süheyl Ünver'e göre deontolojinin bir gayesi: "Tababetin insanlara en çok faydeli bir meslek olabilmesini temin"dir. (Belgesay 200)
- Hekimlik mesleki davranış kuralları ve meslek ahlaki değerlerinin korunmasında **birçok ülkede tabip birliklerinin zayıf karakterli hekimlerle uğraşmayı kendilerine görev bildikleri** aktarılarak **Türk Tabipleri Birliği ve Tabip Odalarına** yönelik bir sorumluluk tanımlanmaktadır. (Şehsuvaroğlu 1975)29
- Antik Yunan Uygarlığında Sağlık Tanrısı Askülap'a atfedilen aşağıdaki söz aktarılmaktadır: **"Ahlaksızlara tıp öğretmeyin."**

Süheyl Ünver (1898-1986)

Etiket Kurallarının Nitelikleri

- Mevzuat kapsamına girmediği, hatta töreler ve ahlak kuralları gibi **kesin bağlayıcılık taşımadığı** halde, insan ilişkileride dikkate alınması gereken başka kurallar da vardır ki bunlara “**görgü kuralları**” (**etiket**) denir.
- Bunlara uymak çok kere ahlaki yükümlülük ifade etmese de “**doğru**” olana **uymaktır**, bunları dikkate almamak ise “doğru olmayan” bir tutumdur.
- Deontolojinin öğrettiği doğruların mutlaka “**bilimsel doğru**”, yahut “**mantıksal doğru**” olması **gerekmemektedir**.
- Deontolojinin içerdiği doğruların tümü “**normatif doğru**” dediğimiz türden doğrulardır. Bunlar sadece ve **sadece yaratıcıları olan toplum tarafından “doğru” sayıldıkları için “doğru”durlar**.

Etiket Kuralları Nasıl Öğrenilir?

- Mesleki etkinlikle ilgili etiket kuralları tıbbi deontolojinin önemli bir kısmını oluşturur. (Göksel, 1986)²
- Tıbbi etiket öğretilmesi güç bir konudur ve **en iyi danışmanlık ilişkisi içerisinde genç hekimin gözlemesi, ve bilge, güvenilir, saygın ve başarılı yaşlı hekimleri taklit etmesi ile öğrenilir.**
- Genç hekimler etiket kurallarını **hekimler hakkında ve hekimlerin yazdığı kitapları okuyarak** da öğrenirler. (Kitchens 1995)⁷
- Kitchens Thomas Percival'in 1803 yılında yayımlanan "medical ethics" adlı eserinin ilgili olduğu başlıkta onyıllarca altın standart olarak kabul edildiğini aktarmaktadır. İlginç olarak eserin başlığının etik terimini içermesine karşın eserin içeriğinin etiket olduğu bunun dildeki zaman içerisindeki değişiminden ileri geldiğini belirtmiştir. (Kitchens 1995)⁷

La Medecine - Hippocrates

- “La Medecine” eserinin başında Hippocrate iyi bir hekimin özelliklerini aktarmıştır:

“Kaidelere göre hekimin **renkli bir çehresi ve dolgunca bir vücudu** olmalıdır. Zira genellikle halk böyle sıhhatli görünmeyen bir hekimin başkalarını doğru dürüst tedavi edemeyeceği kanısındadır, ve sonra hekim **kişisel temizliğine de çok dikkat etmeli ve güzel kokmalıdır**. Hiç değilse fena kokmamalıdır. Çünkü bu husus hastaları çok rahatsız eder. Hekimin **manevi cephesinde gelince kamil bir insan susmasını ve sır saklamasını bildiği kadar kendi hayatına da bir intizam** verebilmelidir. Bu husus onun tanınması için çok gereklidir. **Bu gibi hekimlere saygı çoktur ve böyle bir hekim ulaşılması istenen insan tipidir**. Bununla beraber **hekim ciddi ve insancıl olmalı ve her hangi bir konuda kendisini ileri sürmekten çekinmelidir**. Dış görünüşü itibariyle hekim, **düşünen fakat ukalalıktan ve sertlikten uzak bir insan olmalıdır**. Ayrıca **neşesinde dahi sınırlı olmalı, yüksek sesle ve kahkaha ile gülmemelidir**. Çünkü bu gibi davranışlar etrafındakilerde iyi tesir yapmaz. **Çevresi ile temasta hekim adaletten ve doğruluktan ayrılmamalıdır**. Çünkü çok kere bizzat adaletin bir vasıtası olduğu kadar hastalar ile ve bu arada genç kadın ve kızlarla ve hatta bir çok değerli eşya ile de yakinen ilişkisi olacaktır. Bu gibi hallerde **hekimin eli daima temiz kalmalıdır**. Kısacası hekim bedenen hekim olduğu kadar ruhen de hekim olmasını bilmelidir. (Şehsuvaroğlu 1975)29,30

Tıbbi Deontolojide Hekimlerin Görevleri

- Hekimlerin kendilerine karşı görevleri
 - Dış görünüş
 - Moral ve psikolojik yetenekler
 - Akli ve kültürel yetenekler
 - Hekimliğin amacını vaktinde ve iyi öğrenmek
- Hekimlerin hastalarına karşı görevleri
- Hekimlerin meslektaşlarına karşı görevleri
- Hekimlerin emrinde çalışanlara karşı görevleri

Hekimlerin kendilerine karşı görevleri

Dış görünüş

- Hekimi vücut yapısı açısından **göze batan bir insan olmamalıdır**. Aşağıdaki nitelikler açısından değerlendirme yapılması önerilmektedir.
 - Boy
 - Şişmanlık
 - Zayıflık
- **Sempatik, güler yüzlü, nazik, zarif, daima ümit verici** olmalıdır.
- Hekim **bizzat kendisi sağlıklı** olmalıdır. Sağlıklı ve günlük yaşantısı düzgün olmayan hekim iyi çalışamaz, zamanında gerekli kararları alamaz. Tababet inisiyatif ve ani karar mesleğidir.
- **“Genç hekim açlıktan, yaşlı hekim yorgunluktan ölür.”**

Dış görünüş

- Hekim **iyi ve temiz** giyinmeli fakat **züppelikten kaçınmalıdır**.
- Hekim genç iken ihtiyar, ihtiyar iken genç görünmesini ve **modanın gerisinde kalmasını bilmelidir**.
- Bu sözler **kadın olsun erkek olsun tüm hekimler** için geçerlidir. (Şehsuvaroğlu 1975)
- Ameliyathane **yeşillerinin** nöbette giyilmesi genelde olağan karşılanırken, pek çok saygın cerrahın çok nadir olarak ameliyathane dışında bu kıyafetle görüldüğü, hemen gömlek ve kravatla değiştirdikleri, bunlar mümkün olmadığında en azından ameliyathane kıyafetinin üzerine temiz bir beyaz önlük giydikleri aktarılmaktadır. (Kitchens 1995)8

Dış görünüş

- Hekim **el ve vücut temizliğine** dikkat etmelidir.
- Hekimin **tırnakları kirli, sivri ve boyalı olmamalıdır**.
- Hekimin **ağız ve dişleri de temiz olmalıdır**. Çalışma saatlerinde **kokulu şeyler yemek, fazla sigara içmek uygun değildir**.
- Hekimin **saç ve yakası yağlı olmamalı, ter kokmamalıdır**.
- Süs, koku ve boya açısından her türlü **aşırılıktan kaçınılmalıdır**.
- Bayan (kadın) hekimler tırnaklarına temiz biçimde bakabilir, hafifçe uzatabilir, hatta beyaz veya ten rengi oje sürebilir.

Moral ve psikolojik yetenekler

- Hekim ne gibi yeteneklere sahip olması gerektiğini bilmeli, **erken yaşta iyi huyları edinmeye çaba göstermelidir.**

“Ağaç yaşken eğilir.”

“Sonradan ve ileri yaşta edinilen terbiye ve görgü ödünç alınmış elbise gibi insanın üstünde sırıtır.”
- Hekim **bedeni ve hayatı gibi ruhunu ve mesleğini de temiz ve aziz tutmasını bilmelidir.**
- Hekimlik herşeyden önce bir **ideal** yoldur.
- Hizmet tevazunun son haddidir, bir hekim de **tevazuyu hiç bir zaman elden bırakmamalıdır.**

Moral ve psikolojik yetenekler

- **Hekimliği satılık bir mal** gibi piyasaya süreceklere alacakları sonuç muhakkak olumsuz olacaktır. Sadece kazanç için mesleğe girenler yol yakinken daha verimli alanlara yönelmelidirler.
- Hekimlik fizik ve moral olarak büyük fedakarlıklar isteyen bir meslektir ve bu fedakarlıkların karşılığı da **ancak moral bir zevk**, kendisi gibi bir insana yardım etmiş olmanın verdiği bir hazdır.
- Hekim mutlaka **iyiliksever ve merhametli** olmalıdır.
- Hekim **fazilet sahibi, erdemli, ahlaklı ve namuslu** bir insan olmalıdır.

Razi “**Bir dirhem ilim, bin okka edebe muhtaçtır.**” (İnci 2008, 111) (Dirhem: 3,207 gr, Okka: 1282 gr.)

Moral ve psikolojik yetenekler

- Hekim **terbiyeli, nazik ve davranışlarında gönül alıcı** olmalıdır.
- Hekim **hoşgörülü** olmalıdır, **görev duygusu ve terbiye hekime öfke ve hiddeti men eder**. Hiddet hekimliğe uymadığı gibi hekimin sağlığına da zararlıdır.
- Unutmamalı ki karşımızdaki hasta ve yaralı bir insandır, veyahut da hastaya bakan aile efradıdır ki atasözü der ki: “Hasta mısın, yoksa hastaya mı baktın?”
- Hekimin **terbiyeli olmasından bir kasıt da onun kişisel ve toplumsal davranışlarında çevrede yadırganmamasıdır**.
- Hekim hastalarına **lâubali davranmamalı, herkese yaşına ve mevkiine göre muamele etmesini bilmelidir**.

Moral ve psikolojik yetenekler

- Hekim **cesur** olmalıdır. Bir salgın hastalık çevresine girmekle yanan bir binaya girme arasında büyük fark yoktur.
- Genç hekimlerin iftira ve saldırıya uğramaları ender değildir, hekim **daima ihtiyatlı**, uyanık ve cesur olmalıdır. Söylentileri önlemek için **kadın ise erkek, erkek ise kadın hastaları muayene ederken aile efradından veya yardımcı sağlık personellerinden birini yanında bulundurmalıdır.**
- Hekim **söyleyeceğini, söylemeyeceğini, konuşacağı veya susacağı zamanı ve yeri bilmelidir.** Hastanın durumunu hastaya veya güvenilir bir yakınına söylemek ve hastalara ait **sırları saklamak** çok önemlidir.

Moral ve psikolojik yetenekler

- Günlük hayatta hekim **dinsel ve politik konular kadar kişiselliğe kaçmaktan da sakınmalıdır**. Bu konuda en büyük tehlike yanlış anlaşılmasıdır.
- Böyle bir durumda hekimin yararlı olabileceği çevre daralır.
- **Her bildiğini, her doğruyu da söylemek şart değildir**. “Her söylediğin doğru olsun ama her doğruyu söyleme.”
- Herhangi bir şeyi söylemek kadar bu **sözü anlayabilecek bir çevrede söylemek** de önemlidir.
- İki hekimin birbiri ile münakaşaya girişmesi çok yakışsızdır.
“Hırhır ahmağındır, inad cahilin
Sûkût arif'indir, seyran kâmil'in”

Moral ve psikolojik yetenekler

- Hekim asla **mütecessis (gizliyi gözetleyen, meraklı) olmamalı**, görevi dışındaki şeylerle ilgilenmemelidir. Gereğinde kör ve sağır olmalı hasta çevresindeki teferruatlarla alâkadar olmamalıdır.
- Hekim **sözünün eri, randevularına sadık ve doğru sözlü** olmalıdır. **Asla yalan söylememelidir.**
- Ağır vakalarda doğruyu söyleyeceğim diye bir muzdaribi büsbütün ümitsizliğe düşürüp maneviyatını kırmamalıdır. Unutmamalı ki **tabiatte mucize vardır.** Mesele hastanın içgüdülerini, iyi olmak arzusunu ayakta tutmaktır.

Moral ve psikolojik yetenekler

- Hekime **başladığı bir işi yarıda bırakmak yaraşmaz**. Bu her alanda girişeceği işler için geçerlidir. Aksi durum diğer insanların kendisine olan inancını ve güvenini sarasar. Özellikle sosyal konularda hekim **iyi düşünüp, ağır ve sağlam adım atmalı** attığı adımdan dönmemelidir.
- Hekim **vefakar ve dostlarına sadık** olmalıdır. Gerçi hayatın genelinde vefakarlık yoktur ama bu duygu hekimde olmalıdır.
- Ünlü Edebiyatçı ve hekim Cenap Şahabettin meşhur Vefa bozasını kastederek bir dostuna:
“-Ha Vefa mı!.. dediniz. Ben onu bir gün bir şişenin üstünde yazılı görmüştüm.” dediği aktarılır.

Moral ve psikolojik yetenekler

- Hekim tüm yeteneklerine rağmen **mütevazi olmalıdır**. Günümüzde bilimin hızlı ilerleyişi karşısında herşeyi bilirim demek gülünçtür. **Gurur çevrede antipati yaratır**.
- Eskiler: “Gurur ahmak ve aptalların şiarıdır (ayırıcı özelliği)” derler. **Vakar (ağırbaşlılık)** ise hekimin ve hekimliğin asli bir süsüdür.

Akli ve kültürel yetenekler

- “**Hakiki bir aydın**” olması gereken hekim kendisini ve mesleğini toplumda yayılabilecek olumsuz ahlaki etkilerden koruması gerekmektedir.
- Hakiki aydın, **görev – vazife duygusu taşıyan, çevresi ile mutlu, çevresi ile mutsuz olan** veyahut da **bildiğini iyi bilen, bildiğine inanan, inandığını savunabilen** ve **satın alınamayan** insan olarak tanımlanmıştır. “**Yarı aydın**” ise, **bildiğini iyi bilmeyen, bildiğine inanmayan, inandığını savunamayan ve her zaman satın alınabilen** yani bir bedeli olan insan olarak tanımlanmıştır. (Şehsuvaroğlu 1975)28

Akli ve kültürel yetenekler

- **Öğrenme aşkı,**
- **İlmen yükselmek,**
- Bilhassa **mesleğini gereğince öğrenmek,**
- Mesleki **yenilikleri günü gününe takibetmek** hekimin ilk görevidir.
- Hekimlik hayat boyunca süren bir öğrenimdir, **diploma bir başlangıçtır.**
- Mesleki bilgi, teknik ve görgü kadar hekim meslek ahlâkına yani **Medikal Deontoloji'ye önem vermelidir ve bütün hayatı boyunca hakkıyla uymalıdır.**
- İster uzman, ister pratisyen her hekim **mutlaka klinik ile yakın ilişki kurmalıdır.**

Akli ve kültürel yetenekler

- Hekim medikal bilgiler kadar **paramedikal bilgilere, genel kültüre de önem vermelidir.** Bu hekim için çok gerekli olan **sentez yeteneğini** hekime kazandıracaktır.
- Mesleğinde uzmanlaşmak her hekimin hakkı ve amacıdır. Ancak **tababette erken ve vakitsiz uzmanlık hayat ve meslek yolundaki sentezi güçleştirdiği kadar bazen kişiliği de sönükleştirir.** Tababete tüm bir kuşbakışı göz atamayan bir genç hekim derhal uzmanlığa koşarsa bilmelidir ki meslek yolunda **tek yönlü olmak tehlikesiyle** karşılaşabilir. Bu nedenle genç hekimler meslek yolunda bir süre pratik yaptıktan sonra uzmanlık dallarından birine geçmeleri halinde çevrelerine daha yararlı olurlar.

Akli ve kültürel yetenekler

- Uzman olsun, pratisyen olsun hekimin medikal ve paramedikal bilgisinin gereğince oluşabilmesi için **1 hatta 2 yabancı dil bilmesi** gereklidir. Bilim manolya gibidir. Daha koklarken solar. Kaybı asla geri getirilemeyecek değerlere el atan hekimin her türlü bilgi ve tekniğe en kısa sürede sahip olması gerekir.
- Hekim **dikkatli olmalıdır**. Dikkat bilimin olduğu kadar ahlakın da temelidir. Dikkatsiz insan ne kadar isterse istesin ahlakın ve bilimin gereklerini hakkıyla yerine getiremez.

Akli ve kültürel yetenekler

- Hekimin **kendisine ve bilgisine güveni şarttır**. Bu öyle bir güçtür ki sizden çevrenize ulaşır ve böylece çevrenin de size olan güvenini sağlar.
Ord.Prof.Dr. Akil Muhtar Özden “İnsanın ruhunun boyası etrafa çalar” demiştir.
- Hekim **çalışkan, gayretli ve metot sahibi** olmalıdır. Ancak bu şekilde gittikçe genişleyen hekimlik bilgimizi bu kısa ömre sığdırabiliriz.

Akli ve kültürel yetenekler

- **Gezmek ve seyahat etmek** hekimi dinlendirdiği kadar bilgi ve görgüsünü de arttırır. Hekimin her fırsatta bu imkandan yararlanması ve ekonomik imkânlarını buna göre ayarlaması, yani aile bütçesinde muhakkak bir seyahat bölümü ayırması yararlıdır.
- Hekimin akli ve kültürel yetenekleri arasında **güzel sanatlara olan ilgisi** de yer alır. Örneğin müzik ve resimle ilgilenmek bir hekimin moralini incelttiği ve kişiliğini süslediği kadar onun hekimlik yeteneklerini de kuvvetlendirir. Güzel sanatlar acı duyan insanlara el uzatan **hekimin ruhunu incelterek, duyularını hassaslaştırarak,** tıp alanındaki bilgilerini güçlendirerek tababete yardımcı olur.

Hekimliğin amacı

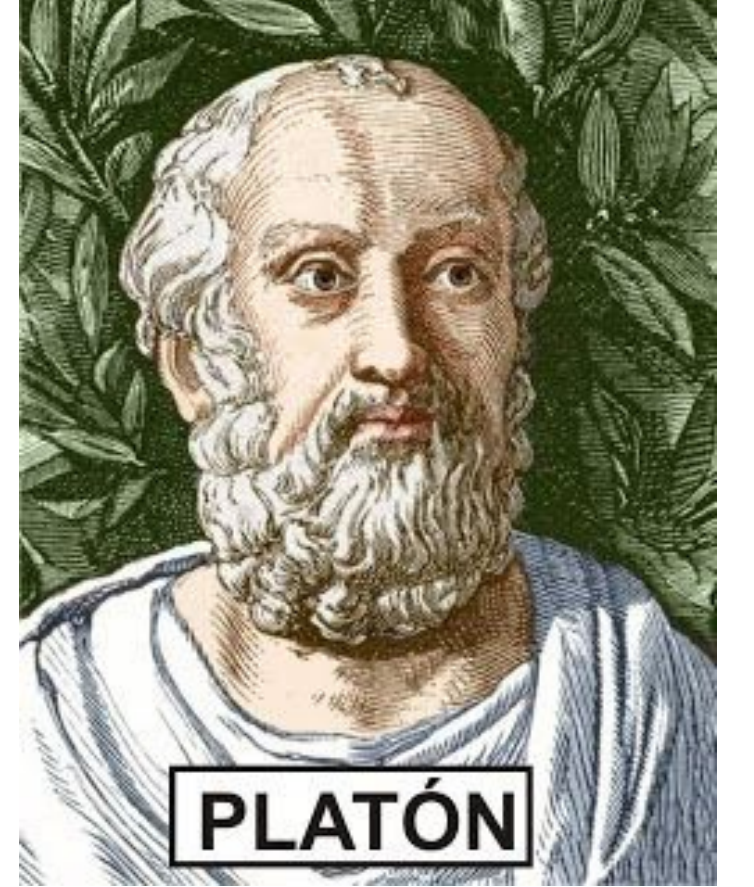
- Genç hekim bilmelidir ki **tababet bir fedakârlık, bir özveri mesleğidir**. Bir hekim her zaman zevkinden, istirahatinden, hatta sağlığından fedakârlık ederek başkasının yardımına koşacak, ve bu fedakarlığı yaparken hiç bir maddi karşılık ummayacaktır. Bilmelidir ki bazen hastanın hekimlere ödedikleri ücret bu sonsuz fedakârlığın karşılığı değil bir şerefiyedir.
- Başka bir meslek yoktur ki mensubu yemeğini yarıda bıraksın, gece sıcak yatağından çıksın, hatta bazen hasta evlâdının başından ayrılınsın da bir başkasının derdine ve hastalığına koşsun. Onun bu sıkıntısını bütün aile fertleri yani eşi ve çocukları da paylaşırlar.

Hekimliğin amacı

- Hekim bilelidir ki mesleği **dünyanın en tehlikeli mesleklerinden biridir**. Bir salgınla savaşılan hekim ile bir yangına koşan itfaiye eri arasında ne fark vardır?
- Op.Dr. Enver Çavuşoğlu Londra'dan yeni dönmüş genç ve değerli bir operator iken bir gece apandisit sancularından kıvrılmaya başlamış, ancak aynı zamanda apandisitli bir başka hasta Dr. Enver Bey'e ameliyat olmakta ısrar edince Enver Bey hastasının yardımına koşmaktan kaçınmamıştır. Ameliyat sonunda bu sefer de Enver Bey'in apandisiti patlamış ve ecel ona yetişmiştir.

Hekimliğin amacı

- Hekimliğin amacı **varlık ve para olmamalıdır**. Gerçek bir hekim için **görev ve şeref** paradan önce gelmelidir.
- Bir hekim belki bir lüks hayata değil ama ömrünün bir evresinde mutlaka refaha kavuşur, mutlu olur. Eflatun (Platon) dan aktarılmaktadır: **“Mutluluk isteklerini sınırlandırmasını bilmektir.”** Gerçek hekim de mutluluğu bu yolda aramalıdır.

Hekimlerin hastalarına karşı görevleri

Hekimlerin hastalarına karşı görevleri

- Hekim hastalarına karşı **güler yüzlü olmalıdır ve şefkatli davranmalıdır.**
- **Hasta basit bir madde değildir.** Fizik görünüşünün arkasında bir de ruh dünyası bulunmaktadır.
- Hekim hastayı fazla masraftan korumalı ve onun **mali gücünü gözününe alarak yaklaşmalıdır.** Hekimin adının “yardımcı”ya çıkması ile bu tutumunu istismar edip yararlanmak isteyenler çıkabileceği gibi, bazı hastalar muhtaç durumda olmalarına rağmen son derece onurludurlar ve yaklaşım özen ister. Hastanız genç ve güzel ya da yakışıklı ise yardımın duygusal bir anlamda değerlendirilmesi riski de bulunmaktadır. **Hekimin hastasına mali yardımı ince bir meseledir.**

Hekimlerin hastalarına karşı görevleri

- **Hekim laboratuvar ve teknik olanaklar açısından aşırılığa kaçmamalıdır.** Pratisyen hekimler sık sık uzman muayenesine gerek görmemeli, sadece şüpheli durumlarda bilimin gereğini yapmalıdır. Gereksiz şüphelerden ve kendilerine karşı olan güveni sarsacak davranışlardan kaçınmalıdırlar.
- Hekim hastalara ilaç ve rejim konusunda, yakınlarına da bakım konusunda direktiflerini verirken gayet **kesin ve açık konuşmalıdırlar.**
- Eğer hasta hekime sık sık karşı çıkıyorsa ve bu onun ruhsal yapısından ileri gelmiyorsa hekime olan bir güvensizliğin belirtisi olabilir. O takdirde hekim durumu zamanında kavrayıp hastasını başka bir hekime devrederse ilerde küçük düşmekten kurtulur.

Hekimlerin hastalarına karşı görevleri

- Hekim klinik tanıda **gereksiz kötümserlik veya iyimserlikten kaçınmalıdır**. Unutmamalıdır ki “hastalık yok, hasta vardır.” Reaksiyon kişiye ve bünyeye göre değişir ve **doğada da her zaman mucize yani olağanüstü, beklenmedik gelişmeler olabilir**.
- Hastalığın **durumunu hastaya veya çevresine bildirmek de ayrı bir incelik ister**. Özellikle ağır vakalarda hastanın ruhsal durumu uygun olmadığında çevresindeki makul birisinin bilgilendirilmesi düşünülebilirken, hastaları durumdan haberdar etmemek son anlarında yapacağı bazı hukuki işlemleri yapması gerkenler için hastaya üzüntü verebilecek ve pek çok insanın hak kaybına yol açabilecektir.

Hekimlerin hastalarına karşı görevleri

- Rapor istekleri gibi hasta çevresinin veya herhangi bir tanıdığınızın **hekimlik kuralları ile bağdaşmayan istekleri** olabilir.
- Örneğin ayaküstü bir reçete yazmanızı isteyen birisine durumu uygun biçimde anlatmak gerekir.
- Yolda reçete yazmanızı isteyene,
 - Peki soyunun dersiniz, muhakkak ki cevabı:
 - Aman doktor burada soyunulur mu? olacaktır. Siz de o zaman rahatça
 - Peki yol üstünde reçete yazılır mı? diyebilirsiniz.

Hekimlerin hastalarına karşı görevleri

- Hekimler hastaları ile ilgili bilgileri hasta **kayıt defterine** uygun biçimde kaydetmelidir.
- Hekimler ister zengin, ister fakir, mevki sahibi, ister sıradan bir insan olsun **hastalarına eşit muamele** etmelidir.
- Hekimler hastalarının **sırlarını saklamalı**, hekimlik sırrına saygı göstermelidirler.

Hekimlerin meslektaşlarına karşı görevleri

Hekimlerin meslektaşlarına karşı görevleri

- Meslekle ilgili anlaşmazlıklar, ancak meslektaşlar arasında çözümlenir, **meslek dışı insanların yanında sözü edilmemelidir.**
- İki hekim birbirleri ile **münakaşa etmekten daima kaçınmalıdır.** Böyle bir durum **kaçınılmaz olduğunda bu münakaşa hekimlere özel ortamlarda yapılmalıdır.** Münakaşa sonu nereye varırsa varsın iki hekim arasında bir düşmanlık yaratmamalı ve toplumsal saygıyı unutturmamalıdır.
- **Hekimin bulunduğu bir toplulukta başka bir hekim ve hatta genellikle hekimlik aleyhinde konuşulmamalıdır. Bu gibi bir durumlara hekimler imkân vermemelidirler.**

Hekimlerin meslektaşlarına karşı görevleri

- Hekimler arasında ilişkiler **saygı, sevgi ve samimiyete** uygun ancak **laubalilikten uzak** olmalıdır.
- Hekimler bir hastaya çağırıldıklarında hastaya daha evvel bir başka hekimin gidip gitmediğini, bir aile hekiminin olup olmadığını öğrenip var ise bu arkadaşının iznini alarak hastayı kabul etmesi uygundur. Hastalar ve aileleri hekimi hekimle kontrol amacı ile böyle oyunlara başvurabilirler. Hekim dikkatli davranmalı, oyuna gelmemelidir. **Hastaya kendinden önce bakan hekimi ve tedavisini bu kişiler yanında tenkitten kaçınmalıdır.**
- Bayram ve benzeri alışıldık ziyaretlerde **daima gençler büyükleri, sağlamlar da hastaları aramalıdır**lar.
- Bir yere **yeni bir hekim gelmiş**, yeni bir muayenehane açılmış ise **eskiler hoş geldin ziyareti yaparlar, yeni gelenler buna teşekkür ziyareti ile karşılık verirler.**

Hekimlerin meslektaşlarına karşı görevleri

- Hastalık durumunda **hasta olan meslektaş ve ailesine öncelik verilmeli** ve ilgilenilmelidir. (Şehsuvaroğlu 1975)28
- **Hekim hasta meslektaşından ve bakımı ile yükümlü olduğu aile fertlerinden vizite ücreti alamaz. (Şehsuvaroğlu 1975)28** (ABD'de psikiyatristler dışında genel kabul gördüğü aktarılmaktadır.) (Kitchens 1995)9
- Hasta bir **meslektaşın mali güçlükleri anlaşılırsa gururunu incitmeden yardım etmek de gerekir.** Genç bir hekimin yakınının ilaçlarının eşantiyon numunelerden verilmesi, yaşlı ve yalnız bir hekimin serviste yatırılarak uzun süre bakımının sağlanması daima görülen yardımlaşmalardır.

Hekimlerin meslektaşlarına karşı görevleri

- **Unutmamalıdır ki meslektaşlarının her zaman çok yorgun ve dolu olduğunu bilen bir hekim büyük bir sıkıntıya düşmeden bir meslektaşını rahatsız etmez.** (Şehsuvaroğlu 1975)
- Bir hekimden bir meslektaşının kendisi ya da ailesi ile ilgilenmesini istenmesi bir onurdur.
- **Hekimler hastane koridorlarında meslektaşlarından tavsiye aramamalı** , kendileri ya da yakınları için randevu alarak doktora gitmelidir. Doktor ücret isterse memnuniyetle ödeyiniz, nezaket gösterip ücret talep etmez ise minnettarlığınızı gösteriniz.

Hekimlerin meslektaşlarına karşı görevleri

- Tıpta başarının 3A kuralı:
 - **Ulaşılabilirlik (Availability)**
 - **Arkadaşça rahat konuşulabilir olma (Affability)**
 - **Yapabilirlik (Ability)**
- Günümüzde daha çok yapabilirliklere ve bunların edinimine yoğunlaşıyor ancak bunun diğerlerinin ardından üçüncü sırada yer aldığına dikkat ediniz.
- Bir meslektaşınız size **bir hasta yönlendirdiğinde sizin bakış açınıza göre iyi ya da kötü bir vaka olmasına bakmaksızın mutlaka teşekkür ederiniz.** Buna özen göstermezseniz bir süre sonra randevu listenizde boşluklar oluşmaya başlar. (Kitchens 1995)⁹

Hekimlerin meslektaşlarına karşı görevleri

- **Size hasta sevkeden doktor yardımınızı isteyerek size büyük bir iltifatta bulunmuştur.** Hastaya ilgili, bilgilendirici ve yönlendiren hekime saygılı biçimde yaklaşmalıyız. **Yönlendiren yerel hekim mutlaka övülmelidir.** Unutmamalıdır ki küçük yerlerde herkes herkesi bilir ve meslektaşımız bu hasta ve pekçok yakını ile karşılaşacaktır.
- **Yerel hekimin süreç konusunda bilgilendirilmesi de gerekmektedir.** Bu ilerde takip süreçlerini yürütecek meslektaşımızla ortak başarımızı da arttıracaktır.
- Eğer sizde size sevk edilen **hastayı bir başka hekime yönlendirmek gerektiğine karar vererseniz mutlaka yerel hekimine sorunuz,** doğrudan kendiniz yönlendirme yapmayınız. (Kitchens 1995)9

Hekimlerin meslektaşlarına karşı görevleri

- Konsiltasyon talepleri bir kağıda yazılarak bir personele aranmak üzere teslim edilecek emirler olmamalıdır. **Hekim mümkünde meslektaşını bizzat aramalıdır**, bu sayede sorumlu hekim ve danışılan hekimin vakaya dair konuları kısaca tartışmaları da umulur. (Kitchens 1995)10

Hekimlerin yanında çalışanlara karşı görevleri

Hekimlerin yanında çalışanlara karşı görevleri

- Sıklıkla hekimlerin yanında:
 - Öğrenciler
 - Genç asistanlar
 - Hemşireler
 - Hasta bakıcılar
 - Sağlık memurları
 - Teknisyenler çalışır.
- Hekimin görevi onları **meslekte olduğu kadar maddi ve manevi bakımdan yetiştirmek** olmalıdır.

Hekimlerin yanında çalışanlara karşı görevleri

- Sağlık **personeliniz sizi sevdiği kadar sizden ekinmelidir.** Denetleme ve kontrol ancak bu şartla sağlanabilir.
- Hekim **şahsen kendisi iyi bir örnek olmalıdır.**

Bedii Nuri Şehsuvaroğlu (1914-1977)